

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Widło

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu wyborczego Pełnomocnika Wyborczego Komitetu
Wyborczego (...) K. S.

przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13
października 2019 r. w okręgu wyborczym nr (...) obejmującym obszar powiatów
(...) oraz miasta na prawach powiatu K., przy udziale:

- 1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,
- 2) Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej w K.,
- 3) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 6 listopada 2019 r.,

postanawia:

pozostawić protest wyborczy bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 18 października 2019 r. K. S. - Pełnomocnik Wyborczy
Komitetu Wyborczego (...) (dalej jako: Wnioskodawca) złożył protest wyborczy
przeciwko ważności wyborów z dnia 13 października 2019 r. do Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej w okręgu wyborczym nr (...). Swoją protest Wnioskodawca
oparł na naruszeniu przepisu art. 227 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks
wyborczy (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 684; dalej jako: k.wyb.),

polegającym na niewłaściwym zakwalifikowaniu głosów jako nieważnych, podczas gdy głosy te powinny zostać uznane za ważne.

W uzasadnieniu do protestu wskazano, że w okręgu senackim nr (...) w wyborach brało udział trzech kandydatów:

1) B. K., zgłoszony przez Komitet Wyborczy Wyborców Niezależny - K. B. uzyskał 43.933 głosy;

2) G. S., zgłoszony przez Komitet Wyborczy Wyborców (...) uzyskał 44.956 głosów;

3) N. K., zgłoszony przez Komitet Wyborczy (...) uzyskał 44.636 głosów.

W ramach protestu Wnioskodawca wniósł o przeprowadzenie postępowania dowodowego poprzez:

1) oględziny kart wyborczych na rozprawie;

2) porównanie kart wyborczych z protokołami poszczególnych komisji wyborczych;

3) ponowne przeliczenie głosów na rozprawie;

4) umożliwienie Wnioskodawcy wypowiedzenia się na rozprawie w szczególności, co do kart do głosowania, które zostały zakwalifikowane jako głosy nieważne.

W oparciu o powyższe, Wnioskodawca wniósł o:

1) ustalenie w formie opinii, że zarzuty podniesione w proteście są zasadne;

2) ustalenie w formie opinii, że ustalone naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego miało wpływ na ważność wyborów.

W uzasadnieniu do protestu podniesiono, że w okręgu senackim nr (...) różnica głosów pomiędzy zwycięskim kandydatem a kolejnym wynosiła 320 głosów, co stanowiło 0,23% wszystkich oddanych głosów (136.869 głosów). Natomiast liczba głosów nieważnych wyniosła 3.344, co stanowiło 2,44% ogólnej liczby głosów. Zdaniem Wnioskodawcy z powyższego miało wynikać, że „ustalenie, iż ok. 10% głosów zostało nieprawidłowo uznanych za nieważne, zaś w rzeczywistości powinny być one uznane jako głosy poparcia dla kandydata Komitetu Wyborczego (...) decyduje o tym, że najwięcej głosów uzyskał kandydat Komitetu Wyborczego (...)”.

Postępowanie dowodowe w zakresie przeprowadzonych oględzin miałoby, zdaniem Wnioskodawcy, wykazać czy poszczególne komisje wyborcze w sposób prawidłowy ustalały wyniki głosowania, w szczególności w zakresie tych głosów, które zostały uznane za głosy nieważne. Różnica w ilości głosów oddanych w całym okręgu jest bowiem na tyle znikoma, że może zostać uznana za pewien margines błędu, czy to w kwalifikowaniu głosów jako ważnych lub nieważnych, czy też błędów pisarskich w protokole, jak również zwykłych omyłek rachunkowych.

Pismem z dnia 24 października 2019 r. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej (dalej jako: PKW) wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu z uwagi na to, że Wnioskodawca, wbrew ustawowemu obowiązkowi, nie przedstawił, ani nie wskazał żadnych dowodów, na których opiera swoje zarzuty. Co więcej, wnoszący protest nawet nie uprawdopodobnił, że doszło do jakichkolwiek nieprawidłowości podczas ustalania wyników głosowania i wyników wyborów w okręgu nr (...).

W ocenie Przewodniczącego PKW sam fakt małej różnicy w liczbie oddanych głosów nie przesądza o tym, że doszło do nieprawidłowości podczas ustalania wyników głosowania. Nie można też przyjąć założenia, że głosy nieważne zarówno z powodu postawienia znaku „x” obok nazwiska dwóch lub większej liczby kandydatów, jak też z powodu niepostawienia znaku „x” obok nazwiska żadnego kandydata, powinny zostać przyznane któremukolwiek kandydatowi. Przewodniczący PKW zaznaczył również, że w okręgu wyborczym nr (...) na 212 obwodowych komisji wyborczych w pracach 204 komisji uczestniczyły osoby zgłoszone przez Komitet Wyborczy (...). Osoby te nie wniosły uwag do protokołów głosowania sporządzonych przez komisje, których były członkami.

Pismem z dnia 28 października 2019 r. Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w K. wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu ze względu na to, że nie spełnia on warunków określonych w art. 241 § 3 k.wyb., oraz sprzeciwił się przeprowadzeniu dowodu z oględzin kart do głosowania.

W uzasadnieniu podniesiono, że Wnioskodawca nie wskazał jakichkolwiek dowodów na okoliczności wskazane w zarzucie, tj. że karty do głosowania, na których oddano głosy nieważne przez postawienie na nich więcej niż jednego znaku „x” lub nie postawiono żadnego takiego znaku, zostały sfalszowane lub z

innych powodów wadliwie zakwalifikowane. Tym bardziej, nie wskazał na jakiegokolwiek dowody świadczące o tym, iż takich wadliwych ocen i to na niekorzyść kandydata komitetu wyborczego reprezentowanego przez Wnioskodawcę było co najmniej 320.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej w K. podniósł ponadto, że oddanie głosu nieważnego wynika z przemyślanej, lub nie, decyzji wyborcy, co w żadnym stopniu nie uzasadnia protestu, albowiem ten, w takiej jak opisuje to protestujący sytuacji, dotyczyć może tylko uchybień leżących po stronie organów wyborczych. Za niedopuszczalne uznał również dążenie do ustalenia, czy poszczególne komisje wyborcze w sposób prawidłowy ustalały wynik głosowania, bez uprzedniego wykazania uchybienia, o którym protestujący powinien mieć wiedzę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy, a także pełnomocnikowi komitetu wyborczego, przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu na zasadach określonych w ustawie. Zasady wnoszenia protestów wyborczych określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy.

Rozpoznawany protest wyborczy został złożony w terminie i przez uprawniony do tego podmiot.

Zgodnie z przepisem art. 82 § 1 k.wyb., przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest wyborczy z powodu:

1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów, lub

2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalania wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Na podstawie przepisu art. 241 § 3 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb., osoba składająca protest przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej

Polskiej jest zobowiązana do sformułowania zarzutów oraz przedstawienia lub wskazania dowodów, na których opiera swoje zarzuty. Treść zarzutów nie może być dowolna, ale powinna spełniać kryteria wymienione w przepisie art. 82 § 1 k.wyb. Osoba wnosząca protest jest ponadto zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów.

Wnioskodawca jako podstawę protestu wskazał naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego w zakresie ustalania wyników głosowania. Nie można przy tym nie dostrzec, że powołana przez niego podstawa prawna została podana błędnie. Wskazany w proteście przepis, który miał zostać naruszony (art. 227 k.wyb.), dotyczy bowiem sposobu głosowania i warunków ważności głosu w wyborach do Sejmu. W przypadku wyborów do Senatu prawidłową podstawą prawną protestu jest przepis art. 269 k.wyb. Wnioskodawca w piśmie z dnia 22 października 2019 r. wniósł o sprostowanie oczywistej omyłki pisarskiej w złożonym uprzednio proteście, poprzez zgłoszenie zarzutu naruszenia przepisu art. 269 k.wyb., a nie art. 227 k.wyb. Pismo to wpłynęło do Sądu Najwyższego w dniu 23 października 2019 r., co oznacza, że zamierzone przez Wnioskodawcę uzupełnienie podstaw protestu zostało złożone po terminie na wnoszenie protestów wyborczych i nie mogło odnieść skutku prawnego.

Niezależnie od wskazanych wad formalnych protestu, nie sposób uznać, aby Wnioskodawca przedstawił lub wskazał dowód, który zostałby powołany na okoliczność wykazania, że w niniejszej sprawie doszło do naruszeń w ustalaniu wyników głosowania. Skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodów z oględzin kart do głosowania i ponownego przeliczenia głosów, jednakże w zakresie tym nawet nie uprawdopodobnił, aby z powyższych dowodów miały wynikać jakiegokolwiek naruszenia, a tym bardziej takie, które wpłynęłyby na wynik wyborów. Wnioskując o przeprowadzenie powyższych dowodów, oparł swój postulat wyłącznie na hipotetycznym założeniu, że mogło dojść do nieprawidłowego ustalenia wyników głosowania, w szczególności w zakresie głosów uznanych za nieważne. Wniosek taki składający protest zdawał się wyprowadzać z tego, iż różnica w ilości głosów w okręgu wyborczym nr (...) była znikoma, mieszcząca się, jego zdaniem, w marginesie błędu wynikającego np. z niesłusznego uznania części głosów za nieważne.

Powołane dowody i związane z nimi wnioskowanie w żadnej mierze nie mogą zostać uznane za wystarczające uzasadnienie dla podniesionego zarzutu naruszenia art. 227 k.wyb. Podstawy te wynikają z przepisu art. 241 § 3 k.wyb., zgodnie z którym wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Dowody, o których mowa w powyższy przepisie, mają wskazywać nie tylko na zaistnienie naruszeń w zastosowaniu odpowiednich przepisów Kodeksu wyborczego, ale również ich wpływu na wynik wyborów. W niniejszej sprawie Skarżący nie spełnił żadnego z powyższych warunków.

W pełni aktualny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostaje pogląd wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym zarzut prowadzący się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach wyborczych, oparty wyłącznie na kontestowaniu wyników wyborów ogłoszonych przez Państwową Komisję Wyborczą, bez przedstawienia dowodów, nie mieści się w przedmiocie protestu określonym w art. 82 § 1 k.wyb. (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 lipca 2014 r., III SW 35/19; z dnia 29 października 2019 r., I NSW 103/19).

Wymienione braki protestu prowadzą do wniosku, że nie spełnia on warunków formalnych, które pozwalałyby na jego merytoryczne rozpoznanie. Z tego względu podlega on pozostawieniu bez nadawania mu dalszego biegu.

Należy podkreślić, że rolą Sądu Najwyższego nie jest dodatkowa kontrola rzetelności procedury wyborczej, polegająca na weryfikowaniu i potwierdzeniu poprawności ustalenia wyników głosowania, w sytuacji gdy nie zostały wskazane uzasadnione zarzuty przemawiające za zaistnieniem nieprawidłowości w głosowaniu lub ustalaniu wyników głosowania. Celem rozstrzygania spraw dotyczących protestów wyborczych jest bowiem wyłącznie weryfikacja zarzutów wynikających z przepisu art. 82 k.wyb. oraz ustalenie na tej podstawie naruszeń i ich wpływu na wynik wyborów. Następuje to poprzez powołanie konkretnych okoliczności i dowodów, z których jednoznacznie wynika wystąpienie naruszenia prawa, prowadzące do błędnego uznania głosów za nieważne. Skarżący nie podniósł tymczasem żadnego dowodu mającego potwierdzić zaistnienie takiej okoliczności.

Niewielka różnica głosów pomiędzy poszczególnymi kandydatami (w skrajnych wypadkach - nawet różnica jednego głosu) nie może, sama w sobie, stanowić podstawy dla stawiania zarzutu, iż doszło do nieprawidłowości w postaci niewłaściwego zakwalifikowania głosów jako nieważnych. Z tego samego powodu bezzasadne jest przeprowadzenie dowodu z oględzin z kart do głosowania i ponownego przeliczania głosów.

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że Skarżący nie spełnił wymogu wynikającego z przepisu art. 241 § 3 k.wyb. w zw. z art. 82 § 1 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb. Z tego powodu, na podstawie przepisu art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb., protest powinien zostać pozostawiony bez dalszego biegu.